

Кропивка Руслан Олегович – здобувач науково-організаційного центру Національної академії Служби безпеки України
м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0009-0000-9711-8635>
Kropyv.ruslan@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2024.3-4/265-283>

Правовідносини прокурора зі слідчим та оперативними підрозділами під час досудового розслідування воєнних злочинів

Статтю присвячено комплексному дослідженню правовідносин між прокурором, слідчим та оперативними підрозділами під час досудового розслідування воєнних злочинів у сучасних умовах воєнного стану. Розкрито їхню правову природу, зміст, структуру та функціональне призначення у системі кримінального процесу. Обґрунтовано, що зазначені правовідносини становлять цілісну систему владно-процесуальних зв'язків, у межах якої поєднуються керівна, координаційна та контрольна функції прокурора з професійною автономією слідчого й оперативною самостійністю спеціальних підрозділів. Визначено теоретичні та практичні засади процесуального керівництва у провадженнях про воєнні злочини, окреслено відмінність між процесуальним керівництвом і відомчим контролем, а також охарактеризовано вертикальні й горизонтальні зв'язки між суб'єктами доказування.

У роботі проаналізовано чинне законодавство України, міжнародні стандарти розслідування воєнних злочинів та практику їх реалізації у взаємодії прокуратури, органів досудового розслідування і оперативних структур. Показано, що ефективність документування та доказування воєнних злочинів значною мірою залежить від належної координації дій, єдності доказової політики та забезпечення законності використання результатів оперативно-розшукових і негласних слідчих дій. Висвітлено проблеми правозастосування, пов'язані з невизначеністю меж процесуального керівництва, колізіями між національними нормами та міжнародними стандартами допустимості доказів, а також відсутністю уніфікованих процедур взаємодії між відомствами.

Запропоновано напрями вдосконалення кримінального процесуального законодавства України, що передбачають чітке нормативне розмежування повноважень прокурора, слідчого та оперативних підрозділів, запровадження спеціальних процедур перевірки цифрових доказів, відтворення їх автентичності та підтвердження безперервності ланцюга збереження. Обґрунтовано необхідність створення національної системи управління цифровими доказами відповідно до міжнародних стандартів Європейської мережі судово-експертних установ (ENFSI) та Берклійського протоколу цифрових відкритих розслідувань (Berkeley Protocol).

Ключові слова: прокурор; слідчий; оперативні підрозділи; воєнні злочини; досудове розслідування; процесуальне керівництво; координація доказування; оперативно-розшукова діяльність; допустимість доказів; цифрові докази; міжнародні стандарти; ENFSI; Берклійський протокол.

Вступ

Актуальність дослідження зумовлена безпрецедентними викликами, що постали перед системою кримінальної

юстиції України у зв'язку зі збройною агресією рф, масовими порушеннями норм міжнародного гуманітарного права та необхідністю забезпечення належно-

го документування і розслідування воєнних злочинів. Складність таких проваджень обумовлюється масштабністю подій, транснаціональним характером злочинів, високим рівнем секретності окремих матеріалів, а також потребою у тісній взаємодії між різними органами досудового розслідування. У цих умовах особливого значення набуває організація та правове регулювання правовідносин між прокурором, слідчим і оперативними підрозділами, від чіткості та ефективності яких залежить як результативність розслідування, так і дотримання прав людини в процесі доказування.

З огляду на те, що саме прокурор здійснює процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, забезпечує законність процесуальних дій і координує діяльність усіх залучених підрозділів, необхідним є глибоке осмислення змісту його взаємодії зі слідчим та оперативними органами. Розслідування воєнних злочинів потребує не лише належного рівня професійної компетентності, а й ефективної системи процесуальних зв'язків, у межах якої поєднуються керівна функція прокурора, процесуальна самостійність слідчого та оперативна гнучкість спеціалізованих підрозділів (Погорецький, 2015; Дрозд, 2018).

Метою цього дослідження є розкриття змісту, системи та проблем правовідносин прокурора з іншими суб'єктами досудового розслідування у справах про воєнні злочини, а також вироблення науково обґрунтованих пропозицій щодо підвищення ефективності їхньої взаємодії в межах чинного кримінального процесуального законодавства України.

Об'єктом дослідження є правовідносини, що виникають між прокурором, слідчим і оперативними підрозділами в межах досудового розслідування воєнних злочинів, а предметом – їх правова природа, структура, форми реалізації та механізми забезпечення належного процесуального балансу між координацією і самостійністю сторін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Фундаментальні засади наукового осмислення правовідносин прокурора зі слідчим та оперативними підрозділами у вітчизняній процесуальній науці закладено в працях професора М. Погорецького – засновника сучасної української школи дослідження кримінальних процесуальних правовідносин. Його монографія *«Кримінально-процесуальні правовідносини: структура і система»* (Погорецький, 2002), яку провідні українські процесуалісти О. Михайленко та Д. Письменний обґрунтовано визнали першим комплексним дослідженням цієї проблематики (Михайленко, Письменний, 2002, с. 217–221), започаткувала системний підхід до розуміння правової природи взаємодії прокурора, слідчого та оперативних підрозділів. У цій праці вперше розкрито структуру кримінальних процесуальних відносин, їх суб'єктний склад, функціональні зв'язки та динаміку розвитку у межах досудового розслідування. Погорецький послідовно доводив, що прокурор у системі кримінального процесу має не лише наглядові, а й координуючі повноваження, спрямовані на забезпечення законності, ефективності та збалансованості дій усіх суб'єктів доказування.

Цим питанням присвячено цілу низку подальших наукових праць ученого, написаних ним як до, так і після захисту дисертації, у яких поступово формувалася його авторська концепція взаємодії органів досудового розслідування. У роботах 1992–2024 років (Погорецький, 1992–2024) було послідовно розроблено поняття й класифікацію кримінальних процесуальних правовідносин, визначено місце прокурора, слідчого та оперативних підрозділів у їх структурі, розмежовано функції процесуального керівництва, контролю, нагляду й доказування. У подальших дослідженнях автор обґрунтував концепцію функціонального призначення прокурора як координатора доказової діяльності, що спрямовує,

але не підмінює діяльність слідчого, керівника слідчого підрозділу, забезпечуючи водночас реалізацію принципів законності, змагальності й об'єктивності (Погорецький, 2000; 2007; 2015).

Вагомий внесок ученого у вивчення взаємовідносин прокурора з оперативно-розшуковими органами став підґрунтям для формування сучасного бачення процесуального керівництва у сфері оперативно-розшукової діяльності. У роботах М. Погорецького та М. Шумило (Погорецький, Шумило, 2001) обґрунтовано необхідність процесуального закріплення результатів оперативно-розшукових заходів як умову їх допустимості у доказуванні, а у співавторстві з І. Сухачовою (Погорецький, Сухачова, 2010) – розроблено засади прокурорського контролю за законністю використання матеріалів ОРД на досудових стадіях. У новітніх працях (Погорецький, 2023) досліджено специфіку процесуальних відносин прокурора зі слідчим і оперативними підрозділами у провадженнях про воєнні злочини, визначено вплив цифрових технологій на механізми доказування та наголошено на потребі міжвідомчої координації в умовах воєнного стану. У статті М. Погорецького та Е. Іскендерова обґрунтовано ключову роль прокурора як гаранта законності, контролю й допустимості доказів під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема у забезпеченні належного процесуального балансу між оперативними підрозділами та слідчим (Погорецький, Іскендеров, 2021).

Науковий доробок професора М. Погорецького заклав теоретичні й методологічні основи для подальших досліджень українських учених, які розвинули окремі аспекти його концепції. Так, І. Басиста та Б. Щур (Басиста, Щур, 2015) звернули увагу на необхідність збереження балансу між процесуальною самостійністю слідчого та наглядовими повноваженнями прокурора, наголошуючи, що надмірна залежність слідчого підриває

принцип об'єктивності. В. Дрозд (Дрозд, 2018) розглянула самостійність слідчого як гарантію неупередженості та повноти розслідування, підкресливши значення чітких механізмів взаємодії з прокурором. О. Кіпер (Кіпер, 2017) конкретизував поняття функціональної автономії слідчого в межах процесуального керівництва, доводячи, що ефективність розслідування забезпечується не ізолюваністю, а партнерською координацією між суб'єктами.

Важливим кроком у розвитку ідей школи Погорецького стало також узагальнення сучасного підходу до організації досудового розслідування воєнних злочинів у працях М. Цуцкірідзе (Цуцкірідзе, 2020), який дослідив особливості слідчої стратегії в умовах багаторівневої взаємодії органів слідства, прокуратури та оперативних підрозділів органів правопорядку. Наукові результати цих авторів не лише підтверджують актуальність фундаментальних положень, закладених у працях М. Погорецького, але й демонструють їхню адаптацію до сучасних умов воєнного стану та цифровізації процесу доказування.

Таким чином, історико-наукова еволюція дослідження правовідносин прокурора, слідчого та оперативних підрозділів у досудовому розслідуванні виразно засвідчує, що саме праці професора М. Погорецького стали теоретичним і методологічним підґрунтям для формування сучасної доктрини процесуальної взаємодії. Його ідеї дістали розвиток і конкретизацію у працях сучасних учених, однак і нині залишаються вихідною точкою для аналізу та вдосконалення механізмів координації та балансу повноважень у кримінальному процесі, особливо у справах про воєнні злочини.

Попри вагомий доробок української процесуальної науки, проблематика правовідносин прокурора зі слідчим та оперативними підрозділами під час досудового розслідування воєнних злочинів досі не дістала системного, комплексного й актуалізованого в умовах воєнного

стану наукового висвітлення. Попередні дослідження, зокрема праці М. Погорецького, сформували міцне теоретичне підґрунтя для розуміння загальної природи цих правовідносин, визначили їх структуру, систему суб'єктів, межі процесуальної самостійності та наглядові повноваження прокурора. Водночас ці напрацювання були сформульовані в доктринальних умовах мирного часу і не враховували специфіки воєнних злочинів як особливої категорії кримінальних правопорушень, що характеризуються міжнародним елементом, багаторівневістю суб'єктного складу, складними механізмами взаємодії між національними та міжнародними юрисдикціями.

Недостатньо дослідженими залишаються питання адаптації традиційної моделі процесуального керівництва прокурора до умов збройного конфлікту, коли масштабність злочинів, мобільність слідчих груп і потреба у міжвідомчій координації вимагають нових організаційно-процесуальних рішень. Не отримали належного наукового обґрунтування форми співпраці прокурора з оперативними підрозділами у контексті використання результатів оперативно-розшукової діяльності в доказуванні воєнних злочинів, а також критерії законності, достовірності та належності цифрових доказів, отриманих у ході таких дій.

Крім того, сучасні реалії воєнного стану актуалізували необхідність узгодження повноважень прокурора, слідчого та оперативних органів у межах міжнародного співробітництва, зокрема в діяльності спільних слідчих груп (ЖТ), у взаємодії з Міжнародним кримінальним судом та у сфері передачі доказів між юрисдикціями. Ці аспекти залишаються малодослідженими в українській доктрині, хоча саме вони визначають здатність системи кримінальної юстиції ефективно реагувати на воєнні злочини з урахуванням міжнародних стандартів.

Саме тому автор поставив собі за мету здійснити ґрунтовне досліджен-

ня правовідносин прокурора зі слідчим та оперативними підрозділами під час досудового розслідування воєнних злочинів – для того, щоб заповнити науково-правову прогалину, окреслити межі їх процесуальної взаємодії, визначити баланс між самостійністю та підпорядкованістю суб'єктів, а також розробити практичні рекомендації щодо удосконалення нормативної бази і відомчих механізмів координації дій у сфері розслідування найтяжчих порушень міжнародного гуманітарного права.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є комплексне розкриття змісту, структури та особливостей правовідносин прокурора зі слідчим і оперативними підрозділами під час досудового розслідування воєнних злочинів, а також визначення їх правової природи, функціональних меж і практичних проблем реалізації у контексті сучасних викликів кримінальної юстиції України. Такий підхід дозволяє осмислити зазначені правовідносини не лише як елемент процесуальної системи, а як механізм координації доказової діяльності в умовах воєнного стану та забезпечення ефективного виконання завдань кримінального провадження.

Для досягнення поставленої мети у статті передбачено вирішення низки взаємопов'язаних *завдань*, серед яких: проаналізувати нормативну основу діяльності прокурора, слідчого та оперативних підрозділів під час досудового розслідування воєнних злочинів; розкрити юридичну природу їхніх процесуальних взаємовідносин у межах функції публічного обвинувачення; з'ясувати роль прокурора як суб'єкта процесуального керівництва, який спрямовує, координує й контролює слідчі дії, зберігаючи баланс між керівництвом і самостійністю інших учасників провадження; охарактеризувати форми й способи взаємодії прокурора з оперативними підрозділами у процесі збору, перевірки й оцінки доказів; визначити проблеми правозастосування, що виникають у практиці спіль-

ного документування воєнних злочинів; сформулювати пропозиції щодо удосконалення законодавчого регулювання та організаційних механізмів взаємодії суб'єктів досудового розслідування.

Особлива увага приділяється теоретико-прикладному значенню дослідження, оскільки саме ефективна координація діяльності прокурора, слідчого та оперативних підрозділів є запорукою своєчасного, повного й об'єктивного розслідування воєнних злочинів, що має не лише національне, а й міжнародно-правове значення у контексті принципів комплементарності та невідоротності відповідальності.

Матеріали та методи

Джерельну основу дослідження становлять міжнародно-правові акти універсального та регіонального рівня, зокрема Римський статут Міжнародного кримінального суду 1998 року, Протоколи до Женевських конвенцій 1977 року, Статут ООН, Європейська конвенція з прав людини, а також акти, що регламентують діяльність спільних слідчих груп і міжнародну правову допомогу у кримінальних провадженнях. Національний масив джерел охоплює норми Кримінального процесуального кодексу України, Закони України «Про прокуратуру» та «Про оперативно-розшукову діяльність», відомчі інструкції Офісу Генерального прокурора, Державного бюро розслідувань і Служби безпеки України, які визначають організаційно-правові засади взаємодії прокурора, слідчого та оперативних підрозділів.

Дослідження ґрунтується також на аналізі судової практики Європейського суду з прав людини (*Jaloud v. the Netherlands, Georgia v. Russia (II)*), рішень Верховного Суду України щодо забезпечення стандартів справедливого розслідування та допустимості доказів у провадженнях про воєнні злочини. Окреме місце посідають узагальнення практики прокурорів і слідчих Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України, Офісу Генерального прокурора, що здійснюють документування злочинів, учинених на території України представниками збройних формувань рф.

снюють документування злочинів, учинених на території України представниками збройних формувань рф.

Методологічну основу становить поєднання загальнонаукових і спеціально-наукових методів. Використано *діалектичний метод*, який забезпечив розгляд правовідносин прокурора зі слідчим та оперативними підрозділами у розвитку й взаємозв'язку їх структурних елементів. *Формально-юридичний метод* дав змогу дослідити зміст правових норм, що регулюють процесуальну взаємодію зазначених суб'єктів. *Порівняльно-правовий метод* застосовано для зіставлення національного законодавства з міжнародними стандартами Міжнародного кримінального суду, практикою держав – учасниць Римського статуту, а також з досвідом функціонування спільних слідчих груп у межах Євроюст. *Системно-структурний метод* використано для моделювання внутрішньої структури процесуальних зв'язків між прокурором, слідчим і оперативними підрозділами під час розслідування воєнних злочинів. *Логіко-семантичний аналіз* дав можливість уточнити понятійний апарат, зокрема терміни «процесуальне керівництво», «координація доказової діяльності» та «оперативно-процесуальна взаємодія». *Метод правового моделювання* дозволив сформулювати пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства та розроблення внутрішніх алгоритмів комунікації між суб'єктами досудового розслідування.

Застосування комплексного підходу забезпечило наукову обґрунтованість отриманих висновків і дозволило розглядати правовідносини прокурора, слідчого та оперативних підрозділів не ізольовано, а як цілісну систему, що функціонує в межах завдань кримінального процесу під час документування та розслідування воєнних злочинів.

Виклад основного матеріалу

Проблематика правовідносин між прокурором, слідчим і оперативними підрозділами під час досудового розслі-

дування воєнних злочинів має як фундаментальний теоретичний, так і прикладний характер, оскільки від глибини їх наукового розуміння залежить ефективність практичного забезпечення законності, змагальності та повноти доказування у складних міжнародно-правових провадженнях. У загальнотеоретичному вимірі кримінальні процесуальні правовідносини є специфічним видом владно-процесуальних зв'язків, що виникають між суб'єктами кримінального процесу з моменту порушення кримінального провадження, розвиваються під час досудового розслідування та реалізуються через систему взаємних прав, обов'язків і гарантій (Погорецький, 2002). Їх сутність полягає у взаємній процесуальній обумовленості дій кожного учасника: прокурора – як суб'єкта процесуального керівництва, слідчого – як органу, що здійснює розслідування, та оперативних підрозділів – як спеціальних формувань, які забезпечують виконання слідчих і негласних завдань.

Професор М.А. Погорецький одним із перших у вітчизняній науці визначив ці правовідносини як структурно впорядковану систему зв'язків, що характеризується єдністю мети, узгодженістю функцій і правовою взаємозалежністю суб'єктів (Погорецький, 2002; 2007). На відміну від суто адміністративних або дисциплінарних відносин, кримінальні процесуальні правовідносини мають публічно-правовий характер і спрямовані на реалізацію завдань кримінального провадження, визначених статтею 2 КПК України. Їх зміст утворюють владно-координаційні зв'язки, у межах яких прокурор організовує й контролює процесуальну діяльність, а слідчий і оперативні підрозділи здійснюють її практичне втілення, забезпечуючи безперервність та ефективність процесу доказування (Погорецький, 2015).

Система цих правовідносин охоплює *вертикальні* та *горизонтальні* зв'язки. Вертикальний рівень відображає підпорядкованість процесуальних рішень

прокурору як особі, що здійснює процесуальне керівництво, санкціонує окремі дії, перевіряє законність рішень і контролює використання результатів оперативно-розшукових заходів (Погорецький, 2001; Погорецький, Сухачова, 2010). Горизонтальний рівень характеризується співпрацею між слідчим і оперативними підрозділами на основі взаємного обміну інформацією, виконання доручень, проведення спільних слідчих дій та негласних заходів. Саме поєднання цих рівнів формує інтегровану модель доказової взаємодії, у якій прокурор виступає координатором, що забезпечує її законність і цілеспрямованість (Погорецький, Іскендеров, 2021).

Водночас важливо чітко розмежовувати *процесуальне керівництво прокурора (supervision)* і *відомчий контроль*. Перше ґрунтується на положеннях кримінального процесуального закону і спрямоване на забезпечення дотримання прав людини, законності та обґрунтованості доказових дій. Друге має адміністративно-організаційний характер і покликане контролювати внутрішню дисципліну та управлінську ефективність у межах підрозділу (Погорецький, 2007). Невідмежування цих понять у практиці призводить до підміни процесуального керівництва управлінськими функціями, що суперечить принципам автономії сторін та змагальності (Басиста, Щур, 2015; Дрозд, 2018).

Таким чином, правовідносини між прокурором, слідчим і оперативними підрозділами в умовах розслідування воєнних злочинів становлять цілісну, багаторівневу систему процесуальних зв'язків, у межах якої реалізується єдність мети – забезпечення належного, повного та справедливого розслідування міжнародних злочинів відповідно до національних і міжнародних стандартів доказування (Погорецький, 2023; Цуцкірідзе, 2020).

Процесуальний статус прокурора у провадженнях щодо воєнних злочинів має подвійний характер – з одно-

го боку, він є представником держави, наділеним владними повноваженнями з реалізації публічного обвинувачення, а з іншого – процесуальним гарантом законності, який забезпечує дотримання прав і свобод осіб, залучених до кримінального провадження. Такий дуалізм статусу прокурора, на думку М. Погорецького, обумовлює його особливу роль у формуванні системи процесуальних правовідносин, де він виступає не лише наглядовим, а й координуючим центром усієї доказової діяльності (Погорецький, 2002; 2007; 2015).

Відповідно до статті 36 КПК України, прокурор здійснює процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, спрямовує діяльність слідчого, дає письмові вказівки, погоджує процесуальні рішення, підтримує публічне обвинувачення в суді, а також контролює законність дій оперативних підрозділів. Проте на відміну від загальнокримінальних проваджень, у справах про воєнні злочини прокурор виконує значно ширшу функцію – він не лише організує доказування, але й забезпечує узгодженість дій різних органів досудового розслідування (ДБР, СБУ, Нацполіція, прокуратури) у межах спільних або об'єднаних кримінальних проваджень.

У працях М. Погорецького (1999; 2000; 2007) послідовно обґрунтовано, що процесуальне керівництво прокурора відрізняється від відомчого контролю тим, що воно має на меті забезпечення об'єктивності, законності й належного процесуального балансу між стороною обвинувачення та захисту. У цьому сенсі прокурор не підмінює собою слідчого, а координує його діяльність через визначення стратегічних напрямів розслідування, оцінку обґрунтованості доказових дій та перевірку їх відповідності критеріям належності й допустимості (Погорецький, 2015).

Професор Погорецький слушно зауважує, що прокурор у системі кримінального процесу є «мостом» між органами досудового розслідування та судом,

адже саме від якості його процесуального керівництва залежить не лише ефективність розслідування, а й стійкість доказової бази у судовій фазі (Погорецький, 2015; Погорецький, Іскендеров, 2021). Це особливо важливо у провадженнях про воєнні злочини, де значна частина доказів формується за участю міжнародних місій, військових адміністрацій, волонтерів чи спеціалізованих цифрових платформ, а тому потребує належного процесуального «переведення» у доказову форму відповідно до національних вимог КПК.

У цьому контексті діяльність прокурора охоплює три взаємопов'язані блоки: *організаційно-координаційний, контроль-но-наглядовий та доказово-аналітичний*. Організаційно-координаційний блок забезпечує узгодженість дій між різними слідчими та оперативними підрозділами, визначення єдиної стратегії розслідування, погодження планів проведення слідчих (розшукових) і негласних дій (Погорецький, Коровайко, 2013; Погорецький, Сухачова, 2010). Контрольно-наглядовий блок полягає у забезпеченні законності дій слідчого та оперативних працівників, своєчасному реагуванні на порушення прав учасників процесу, перевірці дотримання процесуальних строків і підстав для прийняття рішень (Погорецький, 2001). Доказово-аналітичний блок охоплює перевірку достовірності та допустимості зібраних доказів, оцінку доказової бази з урахуванням міжнародних стандартів та орієнтацію слідчої групи на збір доказів, придатних для використання Міжнародним кримінальним судом (Погорецький, 2023).

У воєнних провадженнях прокурор фактично виконує роль процесуального модератора, що забезпечує інтеграцію традиційних і цифрових засобів доказування. Як зазначає М. Погорецький, у таких умовах прокурор має не лише координувати дії слідчих та оперативних працівників, а й гарантувати форензійну надійність цифрових доказів, включно з метаданими, фото- й відеофіксацією,

OSINT-матеріалами (Погорецький, 2023; Цуцкірідзе, 2020). Таким чином, прокурор постає ключовою процесуальною фігурою, від якої залежить узгодженість усіх етапів збору, верифікації та оцінки доказової інформації у справах про воєнні злочини.

Отже, процесуальний статус прокурора у провадженнях щодо воєнних злочинів виявляє його комплексну функціональну природу: він поєднує в собі організаційно-правову, координаційну, доказову та гарантійну складові, що забезпечують досягнення завдань кримінального провадження. У цих правовідносинах прокурор є центральним суб'єктом процесуального управління, який визначає не лише законність і результативність розслідування, а й рівень довіри до системи кримінальної юстиції України у сфері документування та переслідування воєнних злочинів.

Проблематика співвідношення процесуального керівництва прокурора та самостійності слідчого посідає центральне місце у структурі кримінальних процесуальних правовідносин, особливо в контексті розслідування воєнних злочинів. Саме у цій сфері найбільш виразно проявляється потреба у забезпеченні балансу між владними повноваженнями прокурора і професійною автономією слідчого, що гарантує повноту, об'єктивність і неупередженість досудового розслідування.

Ще у своїх ранніх працях М. Погорецький обґрунтував, що ефективність досудового провадження залежить від чіткого визначення меж підпорядкованості та самостійності (Погорецький, 1997; 2002). Він визначив слідчого як самостійного суб'єкта кримінальних процесуальних правовідносин, який, перебуваючи у сфері процесуального керівництва прокурора, водночас реалізує власну компетенцію, несе персональну відповідальність за прийняті рішення та результати розслідування. Цей підхід сформувався як реакція на традиційну модель прокурорського нагляду радян-

ського типу, у якій слідчий фактично втрачав ініціативу та відповідальність за процес доказування.

У сучасних умовах положення статті 36 КПК України закріплюють саме модель «керівництва, а не підпорядкування», що відображає концепцію М. Погорецького про взаємозалежну, а не ієрархічну природу цих правовідносин (Погорецький, 2015). Прокурор має право давати слідчому письмові вказівки, погоджувати окремі процесуальні дії та рішення, проте такі вказівки повинні бути обґрунтованими, мотивованими і не порушувати об'єктивності слідчого. У свою чергу, слідчий зобов'язаний їх виконувати, але має право оскаржити незаконні або необґрунтовані вказівки прокурора. Таким чином, законодавець установив діалектичний баланс між підзвітністю і незалежністю, який покликаний запобігти як надмірному тиску з боку прокурора, так і безконтрольності дій слідчого.

Наукові дослідження І. Басистої та Б. Щура (2015) підтверджують, що порушення цього балансу призводить до зниження ефективності розслідування: надмірне втручання прокурора у слідчу діяльність підмінює професійне рішення адміністративним, тоді як повна автономія слідчого породжує ризик фрагментації доказування. Аналогічної позиції дотримується В. Дрозд (2018), який розглядає самостійність слідчого як гарантію об'єктивності, але водночас підкреслює потребу у процесуальній взаємодії з прокурором на підставі взаємної довіри й спільної мети. О. Кіпер (2017) справедливо наголошує, що самостійність слідчого не може розумітися як ізоляція, а є формою відповідальної ініціативи, спрямованої на реалізацію єдиної стратегії розслідування під процесуальним керівництвом прокурора.

Межі втручання прокурора у діяльність слідчого чітко визначено в наукових працях М. Погорецького (2007; 2015). Він зазначає, що прокурор повинен впливати не на процес прийняття

доказових рішень, а на забезпечення їх відповідності закону, своєчасності й повноти. Така позиція узгоджується з принципом розподілу процесуальних функцій: прокурор організовує, координує і контролює, тоді як слідчий безпосередньо реалізує функцію доказування, використовуючи тактичні, оперативні та криміналістичні прийоми. Цей підхід виключає можливість адміністративного підпорядкування, натомість формує партнерську модель процесуальної співпраці, яка особливо важлива в умовах розслідування складних злочинів, пов'язаних із масовими воєнними діями.

Особливого значення набуває питання розмежування процесуального керівництва прокурора та відомчого контролю. Як зазначає М. Погорецький (2007), відомчий контроль має управлінсько-дисциплінарний характер і не може втручатися у сферу процесуальної оцінки доказів. Прокурор, діючи в межах керівництва, забезпечує законність і дотримання прав людини, тоді як керівник слідчого підрозділу – організацію роботи, розподіл навантаження і ресурсів. Змішування цих рівнів породжує колізії та створює ризик неправомірного впливу на процес прийняття рішень слідчим (Погорецький, 1996; Погорецький, 2002).

У воєнних провадженнях межі процесуальної самостійності слідчого ускладнюються специфікою міжнародного контексту. У таких справах прокурор координує діяльність слідчих груп, визначає стратегію збирання доказів, погоджує проведення слідчих дій у зоні бойових дій, тоді як слідчий забезпечує тактичну реалізацію цих рішень, у тому числі з використанням цифрових технологій, OSINT-джерел, супутникових зображень і військових звітів (Погорецький, 2023; Цуцкірідзе, 2020). Незважаючи на високий рівень залежності слідчого від організаційної структури, принцип процесуальної самостійності має зберігатися як гарантія об'єктивності й професійної відповідальності.

Таким чином, взаємовідносини прокурора і слідчого у провадженнях щодо воєнних злочинів становлять динамічну систему процесуальної взаємодії, що поєднує керівництво, координацію, контроль і самостійність у межах єдиної функції доказування. Забезпечення оптимального співвідношення цих елементів є не лише теоретичною, а й практичною умовою досягнення цілей кримінального провадження – відновлення справедливості, притягнення винних до відповідальності та зміцнення довіри до правосуддя в умовах воєнного стану.

Взаємодія прокурора з оперативними підрозділами є однією з найскладніших і водночас найважливіших ділянок досудового розслідування, адже саме вона забезпечує фактичну реалізацію функцій державного обвинувачення на стадії збору доказів, отримання оперативної інформації та її подальшого процесуального закріплення. Як підкреслював М. Погорецький, без ефективної системи комунікації між прокурором і оперативними структурами неможливо досягти ні повноти розслідування, ні відповідності дій національним і міжнародним стандартам допустимості доказів (Погорецький, 2001; 2007; 2015).

За своїм змістом взаємодія прокурора з оперативними підрозділами є формою процесуальних правовідносин, що поєднує елементи керівництва, контролю та співпраці. Вона здійснюється у двох напрямках: *організаційно-диспозитивному* (надання доручень, визначення напрямів оперативного супроводу, погодження планів оперативно-розшукових заходів) та *контрольно-гарантійному* (забезпечення законності отримання та використання оперативних матеріалів у доказуванні). На думку М. Погорецького, прокурор має виступати не лише формальним затверджувачем оперативних дій, а гарантом їх процесуальної чистоти, тобто відповідності принципам належності, достовірності й перевірюваності доказів (Погорецький, Сухачова, 2010; Погорецький, Іскендеров, 2021).

Взаємодія прокурора з оперативними підрозділами у провадженнях про воєнні злочини набуває особливої специфіки через об'єктивні умови воєнного стану, коли більшість доказових матеріалів формується за участю військових структур, розвідувальних органів та міжнародних партнерів. У таких умовах прокурор має забезпечити не лише законність оперативного збору інформації, а й її форензійну відтворюваність – здатність бути перевіреною, відтвореною й використаною у судовому процесі як належний доказ (Погорецький, 2023). Цей підхід відповідає сучасним тенденціям криміналістики, що поєднують традиційні оперативно-розшукові методи з цифровими технологіями фіксації подій та об'єктів.

Як наголошує М. Погорецький (2007), взаємодія прокурора з оперативними підрозділами повинна ґрунтуватися на принципі *цільової узгодженості*: прокурор визначає юридичну мету оперативних заходів, а оперативні працівники – тактичні засоби її досягнення. Це передбачає високий рівень довіри, дисципліни та відповідальності, оскільки недотримання цього балансу призводить або до фактичного підпорядкування оперативних структур слідству без належного контролю, або до відриву оперативних дій від процесуальної логіки розслідування.

У практичному аспекті взаємодія реалізується через: письмові доручення прокурора щодо проведення оперативно-розшукових або негласних слідчих (розшукових) дій; спільне планування розслідування із залученням аналітичних підрозділів; участь прокурора у засіданнях міжвідомчих робочих груп, що формують докази щодо системності, масштабності та організованого характеру воєнних злочинів; перевірку допустимості, достовірності та джерельної перевірюваності оперативних матеріалів перед їх включенням до доказового корпусу (Погорецький, Коровайко, 2013).

Особливу увагу у взаємодії прокурора з оперативними підрозділами слід

приділяти межах використання результатів оперативно-розшукової діяльності. Як зазначено в працях М. Погорецького та М. Шумило (Шумило, Погорецький, 2001), такі результати можуть бути використані як докази лише за умови їх належного процесуального оформлення, тобто після фіксації у протоколах, додатках або інших процесуальних документах. В іншому разі вони залишаються інформаційними орієнтирами, а не доказами у розумінні ст. 84 КПК України. Цей підхід забезпечує дотримання принципів правової чистоти доказування і недопущення визнання недопустимими результатів оперативної діяльності, що мають потенційну доказову цінність.

У контексті воєнних злочинів взаємодія прокурора з оперативними підрозділами передбачає також тісну координацію із Службою безпеки України, Державним бюро розслідувань, Національною поліцією, військовими прокуратурами та розвідувальними структурами. Така співпраця має бути організована на засадах єдиної доказової політики, орієнтованої на фіксацію фактів, що підтверджують системність і масштабність злочинів, їх підпорядкованість вищому військово-політичному керівництву рф. Саме прокурор, як координатор, зобов'язаний забезпечити дотримання принципу допустимості під час інтеграції інформації, отриманої від військових та спеціальних органів, у матеріали кримінального провадження (Погорецький, 2023).

Важливо, що відповідно до концепції М. Погорецького (2007; 2015), прокурор має право не лише перевіряти законність дій оперативних підрозділів, а й формувати для них стратегічні орієнтири – цілі, об'єкти, межі допустимих засобів. У такий спосіб прокурор забезпечує реалізацію принципу пропорційності у використанні засобів оперативного впливу, особливо коли йдеться про негласні слідчі дії, пов'язані з обмеженням конституційних прав особи.

Таким чином, взаємодія прокурора з оперативними підрозділами у про-

вадженнях про воєнні злочини є інтеграційною ланкою між процесуальним керівництвом і практичним виконанням завдань кримінального провадження. Вона поєднує правові, тактичні й організаційні елементи, забезпечуючи не лише оперативність і результативність розслідування, але й верховенство права та допустимість кожного доказу. Ця взаємодія вимагає чіткої нормативної регламентації, внутрішньої узгодженості та постійного вдосконалення в умовах сучасних воєнних реалій і розвитку цифрових технологій доказування (Погорецький, 2023; Цуцкірідзе, 2020).

Координація діяльності прокурора, слідчого та оперативних підрозділів у провадженнях щодо воєнних злочинів має складний міжвідомчий і багаторівневий характер, оскільки поєднує норми національного кримінального процесу, вимоги міжнародного гуманітарного права та стандарти доказування, встановлені Міжнародним кримінальним судом. На відміну від звичайних кримінальних проваджень, у справах цієї категорії прокурор виступає не лише процесуальним керівником, а фактичним координатором усієї системи доказової діяльності, яка включає дії різних слідчих і оперативних органів, експертних установ, військових адміністрацій і міжнародних партнерів (Погорецький, 2023).

Визначальною рисою таких проваджень є наявність *багатосуб'єктного механізму доказування*, у якому функції різних органів тісно переплітаються. Організація розслідування воєнних злочинів в Україні передбачає участь Офісу Генерального прокурора, спеціалізованих підрозділів Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України, Національної поліції, військових прокуратур, а також взаємодію з міжнародними структурами – Міжнародним кримінальним судом, Євроюстом, Спільними слідчими групами (ЖТ). Координаційна роль прокурора в цій системі полягає у забезпеченні єдності доказової політики, унеможливленні дублювання

функцій і дотриманні єдиних процесуальних стандартів (Погорецький, 2015; Цуцкірідзе, 2020).

Професор М. Погорецький слушно наголошує, що ефективна координація можлива лише за умови чіткого розмежування компетенцій між слідчими й оперативними органами, а також наявності єдиного центру процесуального управління, яким виступає прокурор (Погорецький, 2002; 2007). Його діяльність у таких провадженнях не зводиться до контролю за законністю, а охоплює стратегічне планування, узгодження міжвідомчих рішень, організацію спільного збору доказів і забезпечення інформаційної взаємодії між усіма суб'єктами процесу. Саме прокурор визначає послідовність дій, координує напрямки збору доказів і контролює їх відповідність як нормам КПК України, так і міжнародним критеріям належності й допустимості (Погорецький, Іскендеров, 2021).

Координація в умовах воєнного стану має свої особливості, пов'язані з розосередженістю подій, швидкоплинністю бойових дій, необхідністю оперативного реагування на масові злочини проти цивільного населення, обмеженими можливостями безпечного доступу до місць подій і збирання первинних доказів. За цих умов прокурор виступає центром *доказово-комунікаційного управління*, який об'єднує слідчих, оперативних працівників, експертів, військових і цифрових аналітиків. На практиці це реалізується через створення міжвідомчих слідчо-прокурорських груп, у яких прокурор виконує функцію координатора доказового процесу, забезпечуючи узгодженість між польовими, аналітичними та процесуальними ланками (Погорецький, 2023).

Особливої уваги потребує питання міжнародної координації, коли результати національних розслідувань використовуються в рамках діяльності Міжнародного кримінального суду або передаються в межах спільних слідчих груп. У цьому контексті прокурор забез-

печує дотримання принципу *комплементарності* – узгодження дій національних органів із міжнародною юрисдикцією без порушення суверенітету держави. Така модель вимагає від прокурора високого рівня професійної компетентності, знання міжнародних стандартів доказування та здатності координувати дії різних структур у межах єдиної доказової системи (Погорецький, 2023; Цуцкірідзе, 2020).

Значну увагу в наукових працях М. Погорецького приділено питанням *інформаційно-аналітичної координації* між слідчими й оперативними підрозділами, що полягає у створенні єдиних електронних платформ для збирання, систематизації й перевірки цифрових доказів. Зокрема, дослідник пропонує впровадження на рівні прокуратури та правоохоронних органів національної системи управління цифровими доказами – своєрідного «*Evidence Hub*», що забезпечуватиме безперервність ланцюга збереження цифрової інформації (*chain of custody*) та її відповідність міжнародним стандартам відтворюваності (Погорецький, 2023).

Важливою складовою координаційної функції прокурора є також комунікація з громадськими структурами, міжнародними місіями, волонтерськими організаціями, які здійснюють первинну фіксацію злочинів. Така співпраця повинна відбуватися виключно у межах правових процедур, що гарантують допустимість отриманих відомостей. Прокурор має забезпечити переведення інформації з неофіційних джерел у процесуальну форму, дотримуючись принципів автентичності, цілісності та перевірюваності даних (Погорецький, 2015).

Таким чином, координаційна діяльність прокурора під час розслідування воєнних злочинів охоплює не лише організаційне управління слідчими й оперативними підрозділами, а й стратегічне узгодження дій у системі «національний – міжнародний рівень». Вона спрямована на забезпечення єдності

доказової політики, дотримання правових стандартів, уникнення дублювання функцій і гарантування ефективності розслідування як у внутрішньому, так і в міжнародному правовому вимірі. З огляду на це прокурор постає ключовою ланкою інтегрованого процесуального управління, від якості якого залежить результативність документування воєнних злочинів і довіра до системи кримінальної юстиції України на міжнародній арені.

Аналіз практики розслідування воєнних злочинів в Україні виявляє низку системних проблем, що стосуються правового регулювання та практичної реалізації взаємодії прокурора зі слідчим і оперативними підрозділами. Вони зумовлені не лише недосконалістю законодавчої бази, а й відсутністю чітких міжвідомчих алгоритмів, які б забезпечували ефективну координацію дій у складних умовах воєнного стану. Як слушно підкреслює М. Погорецький, саме в таких ситуаціях випробовується життєздатність системи кримінального процесу, її здатність забезпечити верховенство права й дотримання міжнародних стандартів доказування (Погорецький, 2023).

Передусім, проблемним залишається питання *визначення меж процесуального керівництва прокурора*. Чинні норми КПК України (ст. 36, 37, 41) не містять чітких критеріїв розмежування керівних і координуючих функцій прокурора, що призводить до різночитань у правозастосовній практиці. Нерідко прокурор фактично перебирає на себе функції слідчого, втручаючись у тактичні рішення та підмінюючи самостійне розслідування адміністративним управлінням. Як зазначає О. Кіпер (2017) і підтверджують дослідження В. Дрозда (2018), така практика порушує принцип функціональної автономії сторін, знижує якість доказування і суперечить логіці змагального процесу.

Інша проблема – *відсутність нормативно врегульованих механізмів взаємодії прокурора з оперативними підроз-*

ділами, зокрема у сфері використання результатів оперативно-розшукової діяльності у доказуванні. Попри наявність загальних положень у Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність» і КПК, практика свідчить про нерідкі випадки, коли оперативні матеріали долучаються до кримінального провадження без належного процесуального оформлення, що згодом тягне визнання таких доказів недопустимими (Шумило, Погорецький, 2001; Погорецький, Сухачова, 2010). Необхідно законодавчо уточнити процедуру трансформації результатів ОРД у процесуальну форму – шляхом внесення доповнень до статей 84, 86, 93 КПК України, які б передбачали окремі гарантії для перевірки джерела, способу й контексту отримання таких даних.

Окремої уваги потребує *координація між органами досудового розслідування, які одночасно здійснюють провадження у справах про воєнні злочини*. У практиці фіксуються випадки дублювання слідчих дій, неузгодженості напрямів розслідування між ДБР, СБУ, Нацполіцією, що знижує ефективність збирання доказів. Відсутність єдиних стандартів міжвідомчої комунікації призводить до втрати інформації або її неузгодженого використання. Науково обґрунтованою є пропозиція М. Погорецького (2023) щодо створення на рівні Генеральної прокуратури *єдиного центру процесуальної координації*, який забезпечував би ведення об'єднаних баз даних, уніфікованих протоколів доказової фіксації та механізмів обміну цифровими доказами між відомствами.

Варто також відзначити *колізію між національними нормами і міжнародними стандартами доказування*, що особливо проявляється у справах, де матеріали можуть використовуватися Міжнародним кримінальним судом. Відсутність у КПК чітких критеріїв автентичності та відтворюваності цифрових доказів (зокрема метаданих, фото- й відеоматеріалів, OSINT-джерел) створює ризик їх неприйняття у міжнародному проце-

сі. Необхідно законодавчо запровадити окрему статтю, присвячену цифровим доказам, у якій слід визначити порядок їх перевірки, відтворення та підтвердження безперервності ланцюга збереження, відповідно до рекомендацій М. Погорецького (2023) та міжнародних стандартів, закріплених Європейською мережею судово-експертних установ (ENFSI) і Берклійським протоколом цифрових відкритих розслідувань (Berkeley Protocol).

Суттєвою залишається й *проблема методичного забезпечення прокурорського нагляду за проведенням негласних слідчих (розшукових) дій*. Як зазначають М. Погорецький і Е. Іскендеров (2021), у цій сфері прокурор повинен не лише надавати дозволи, а й забезпечувати постійний контроль за законністю, пропорційністю та процесуальним оформленням результатів таких дій. Водночас у чинних відомчих актах Генеральної прокуратури та СБУ відсутні уніфіковані інструкції щодо документування процесу прокурорського контролю за НСРД, що створює ризики порушення прав особи й зменшує доказову цінність отриманих матеріалів.

З огляду на викладене, пропонується комплекс законодавчих і організаційних заходів *щодо вдосконалення законодавства*: (1) Визначити у статті 36 КПК України вичерпний перелік форм процесуального керівництва прокурора з чітким розмежуванням між координацією, керівництвом і контролем. (2) Внести до КПК України норми, що врегульовують порядок використання результатів ОРД у доказуванні воєнних злочинів із зазначенням механізму їх процесуального закріплення. (3) Закріпити в КПК поняття «цифрового доказу» та встановити стандарти його автентичності, відтворюваності й перевірки. (4) Розробити та затвердити міжвідомчу інструкцію про взаємодію прокурора з оперативними підрозділами під час документування воєнних злочинів. (4) Створити єдину державну цифрову платформу обліку

доказів про воєнні злочини з інтеграцією з Міжнародним кримінальним судом і Євроюстом.

Отже, удосконалення законодавчого регулювання правовідносин прокурора зі слідчим та оперативними підрозділами має бути спрямоване на забезпечення правової визначеності, підвищення ефективності міжвідомчої взаємодії, гарантування законності, достовірності й міжнародної придатності доказів. Реалізація цих пропозицій сприятиме зміцненню довіри до системи українського правосуддя, забезпечить прозорість процесу розслідування воєнних злочинів і створить умови для їх належного представлення в міжнародно-правовому вимірі.

Висновки і перспективи подальших досліджень

Дослідження правовідносин прокурора зі слідчим та оперативними підрозділами під час досудового розслідування воєнних злочинів дало змогу виявити їх системний, багаторівневий і водночас динамічний характер. Ці правовідносини становлять цілісну процесуальну систему, у межах якої поєднуються функції процесуального керівництва, доказової координації та контролю за дотриманням законності. Провідна роль у цій системі належить прокурору – не лише як представнику державного обвинувачення, а й як координатору, що забезпечує узгодженість дій усіх суб'єктів доказування у складних міжнародних провадженнях, пов'язаних із воєнними злочинами (Погорецький, 2002; 2015; 2023).

Науково доведено, що процесуальні відносини між прокурором, слідчим і оперативними підрозділами мають не ієрархічний, а функціонально-координаційний характер. Їх ефективність визначається правильним співвідношенням керівної та автономної складових: прокурор організовує і спрямовує діяльність слідчого, але не підмінює його процесуальну ініціативу; забезпечує законність оперативних заходів, але не втручається у тактичні рішення (По-

горецький, 1997; Кіпер, 2017; Дрозд, 2018). У такий спосіб реалізується принцип партнерської взаємодії суб'єктів обвинувачення, який відповідає моделі демократичного кримінального процесу й міжнародним стандартам справедливого розслідування.

Розслідування воєнних злочинів виявило низку практичних проблем, які потребують наукового й нормативного вирішення. До таких належать: нечітке визначення меж процесуального керівництва прокурора; колізії між національними нормами КПК і міжнародними вимогами допустимості доказів; відсутність уніфікованих процедур взаємодії прокурора з оперативними підрозділами; недостатня цифровізація системи доказування. Їх подолання можливе шляхом внесення змін до КПК України, розроблення міжвідомчих інструкцій та створення єдиної інформаційної платформи управління цифровими доказами про воєнні злочини (Погорецький, 2023; Цуцкірідзе, 2020).

На підставі проведеного дослідження сформульовано такі основні висновки:

Правовідносини прокурора, слідчого та оперативних підрозділів у справах про воєнні злочини – це складна система взаємопов'язаних функцій, у межах якої реалізуються завдання кримінального провадження, визначені статтею 2 КПК України, з урахуванням міжнародно-правових зобов'язань держави.

Прокурор у цій системі виконує триєдину функцію – процесуального керівництва, доказової координації та контролю за законністю, виступаючи центральною фігурою процесуального управління.

Ефективність розслідування воєнних злочинів забезпечується лише за умови гармонізації взаємодії прокурора, слідчого й оперативних структур, що спирається на спільне планування, довіру та єдину доказову політику.

Підвищення результативності координаційної діяльності можливе через створення єдиного центру процесуаль-

ного управління на рівні Офісу Генерального прокурора, а також запровадження електронних систем фіксації та обміну доказами.

Перспективи подальших досліджень полягають у глибшому вивченні механізмів цифрової координації доказування у справах про воєнні злочини, розробленні процесуальних алгоритмів інтеграції матеріалів оперативно-розшукової діяльності до системи доказів, а також у формуванні національної доктрини цифрового прокурорського нагляду. Ці

напрями набувають особливого значення в контексті міжнародної співпраці України з Міжнародним кримінальним судом і Євроюстом, а також з огляду на потребу гармонізації українського кримінального процесу з європейськими стандартами верховенства права та форензійної достовірності доказів.

Подяки

Немає.

Конфлікт інтересів

Немає.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Басиста І.В., Щур Б.В. Процесуальна самостійність слідчого в світлі вимог чинного КПК: проблеми та перспективи. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2015. № 11. С. 141–147. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/5762>
- Войтюк Р.В. *Детектив Національного антикорупційного бюро України як суб'єкт кримінальних процесуальних правовідносин*: дис. ... канд. юрид. наук. Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2019. 289 с.
- Дрозд В.Г. Процесуальна самостійність слідчого: питання теорії та практики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 5. С. 190–194.
- Кіпер О.О. Процесуальна самостійність слідчого як гарантія всебічного, повного й неупередженого розслідування у кримінальному провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса, 2017. 228 с.
- Михайленко О.Р., Письменний Д.П. Перше теоретичне дослідження кримінально-процесуальних правовідносин в Україні. *Вісник Акад. правових наук України*. 2002. № 2. С. 217–221.
- Погорецький Н.А. К вопросу о процессуальной самостоятельности следователя. *Актуальные вопросы правотворческой и правоприменительной деятельности*: темат. сб. науч. тр. Киев: УМК ВО, 1992. С. 104–108.
- Погорецький Н.А. Правоотношения, возникающие у следователя и прокурора на стадии предварительного следствия. *Законодательство Украины: состояние, проблемы, перспективы*: сб. тезисов молодых ученых. Харків: Укр. гос. юрид. академия, 1994. С. 117–119.
- Погорецький М.А. Кримінально-процесуальні правовідносини слідчого з органом дізнання, начальником слідчого відділу та прокурором: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Харків: Нац. юрид. акад. України, 1997. 17 с.
- Погорецький М.А. Слідчий – суб'єкт кримінально-процесуальних правовідносин. *Проблеми провадження правових реформ в Україні*: зб. наук. праць. Харків: Нац. юрид. акад. України, 1996. С. 121–125.
- Погорецький Н.А. Прокурорський надзор за предварительным следствием – одна из важнейших гарантий защиты прав и свобод человека и гражданина. *Проблеми законності*: респ. міжвід. наук. зб. Харків: Нац. юрид. акад. України, 1998. Вип. 36. С. 204–212.
- Погорецький Н.А. Сущность, объект и предмет прокурорского надзора за предварительным следствием. *Проблеми законності*: респ. міжвід. наук. зб. Харків: Нац. юрид. акад. України, 1998. Вип. 35. С. 164–170
- Погорецький М.А. Про поняття кримінально-процесуальних правовідносин. *Вісник Академії правових наук України*. 1999. № 2 (17). С. 142–147.
- Погорецький М.А. Прокурорський нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю. *Вісник Ун-ту внутр. справ*. 2000. Вип. 10. С. 117–125.
- Погорецький М.А., Філін Д.В. Дотримання прав та свобод людини і громадянина в оперативно-розшуковій діяльності. *Проблеми законності*: респ. міжвід. наук. зб. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2000. Вип. 42. С. 165–174.
- Погорецький М.А. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність»: проблеми застосування окремих норм. *Вісник Академії правових наук України*. 2001. № 3. С. 205–213.
- Погорецький М.А. Кримінально-процесуальні правовідносини: структура і система: монографія. Харків: Арсіс ЛТД, 2002. 160 с.

Погорецький М.А. Межі доручень слідчого органу дізнання про проведення оперативно-розшукових заходів. *Право України*. 2000. № 9. С. 47–49.

Погорецький М.А. Судовий контроль та прокурорський нагляд за використанням протоколів оперативно-розшукових заходів як доказів у кримінальному процесі. *Вісник Верховного Суду України*. 2003. № 2. С. 32–38.

Погорецький М.А. Використання інформації, одержаної від негласних джерел, для отримання доказів у кримінальному процесі зарубіжних країн. *Вісник Ун-ту внутр. справ*. 2003. Вип. 22. С. 131–138.

Погорецький М.А. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*.

Погорецький М.А. Новий КПК України: політичні, теоретичні та юридичні питання. *Право України*. 2009. № 2. С. 29–35.

Погорецький М.А. Нова концепція кримінального процесуального доказування. *Вісник кримінального судочинства України*. 2015. № 3. С. 63–79. URL: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/3_2015_Pogoretskyi.pdf

Погорецький М.А. Оперативно-розшукова діяльність і кримінальний процес: проблеми взаємозв'язку: монографія: у 2 ч. Луганськ: ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2008. Ч. 1. 216 с.

Погорецький М.А. Повноваження прокурора при здійсненні нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю. *Реформування органів прокуратури України: проблеми і перспективи*: матеріали міжнар. наук. – практ. конф. (2–3 жовт. 2006 р.). Київ: Вид-во Ген. прокуратури України; Акад. прокуратури України, 2007. С. 124–127.

Погорецький М.А. Проблеми взаємодії органів дізнання і досудового слідства. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 2002. № 2. С. 85–92.

Погорецький М.А. Прокурорський нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю. *Вісник Університету внутрішніх справ*. 2000. Вип. 10. С. 117–125.

Погорецький М. Прокурор у кримінальному процесі: щодо визначення функцій. *Право України*. 2015. № 6. С. 86–95. URL: https://pravoua.com.ua/storage/files/magazines/files/content-pravoukr-2015-6-pravoukr_6_15-3.pdf

Погорецький М.А. Слідчі дії: поняття і класифікація. *Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ*. 2008. № 1. С. 142–148.

Погорецький М.А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі: монографія. Харків: Арсіс ЛТД, 2007. 576 с.

Погорецький М.А. Застосування новітніх технологій у розслідуванні та доказуванні воєнних злочинів (проблемні питання). *Вісник кримінального судочинства*. 2023. № 3–4. С. 84–102. URL:

Погорецький М.А., Коровайко О.І. Застосування тимчасового доступу до речей і документів у кримінальних провадженнях про злочин, учинені організованими злочинними угрупованнями. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*: наук. – практ. журн. Київ: Міжвід. наук. – досл. центр з проблем б-би з орг. злоч. 2013. № 1 (29). С. 234–242. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2013_1_28

Погорецький М.А., Кушнерик Ю.А. Процесуальне керівництво провадженням слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування грабежів та розбоїв. *Право і громадське суспільство: науковий журнал*. 2014. № 1 (6). URL: <http://lcslaw.knu.ua/2014-1.pdf>

Погорецький М.А., Сергєєва Д.Б. Негласні слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукові заходи: поняття, сутність і співвідношення. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2014. № 2 (33). С. 137–141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2014_2_34

Погорецький М.А., Сухачова І.О. Прокурорський нагляд за законністю використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності на досудових стадіях кримінального процесу. *Вісник Академії прокуратури України*. 2010. № 4. С. 64–70.

Погорецький М.А., Шеломенцев В.П. Поняття кіберпростору як середовища вчинення злочину. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави: наук. – практ. журнал*. Київ: НАСБУ, 2009. № 2 (2). С. 77–81.

Погорецький М.А. Новели проекту нового КПК України і проблеми їх релакзації у правозастосовній діяльності. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*: наук. – практ. журнал. Київ: Міжвід. наук. – досл. центр з проблем б-би з орг. злоч. при РНБО України. 2012. № 1 (27). С. 208–216. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2012_1_25

Погорецький М.А., Іскендеров Е.Ф. Роль прокурора при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник кримінального судочинства*. 2021. № 3–4. С. 47–58.

Рогатинська Н., Гніздох Н. Процесуальна самостійність слідчого в кримінальному провадженні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. № 4 (28). С. 88–91.

Чернобаев С.І. *Повноваження слідчого під час досудового розслідування*: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Нац. юрид. університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2020. 242 с.

Цуцкіридзе М.С. *Кримінальна процесуальна діяльність слідчого: теорія та практика*: монографія; вступне слово проф. М.А. Погорецького. Київ: Алерта, 2020. 562 с.

Шумило М.Є., Погорецький М.А. Докази і доказування. *Кримінально-процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар*: у 2 т. Т. 1 / О.М. Бандурка, Є.М. Блажівський, Є.П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. Харків: Право, 2012. С. 247–308.

Шумило М.Є., Погорецький М.А. Проблеми використання матеріалів ОРД у доказуванні у кримінальних справах. *Вісник Луганського інституту внутрішніх справ*. 2001. Вип. 3. С. 199–209.

Шумило М.Є., Погорецький М.А. Докази і доказування. *Кримінально-процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар*: у 2 т. Т. 1 / О.М. Бандурка, Є.М. Блажівський, Є.П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. Харків: Право, 2012. С. 247–308.

Jaloud v. the Netherlands (Application no. 47708/08). Judgment of the European Court of Human Rights (Grand Chamber), 20 November 2014. *Reports of Judgments and Decisions 2014-XI*. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001–148367>

Georgia v. Russia (II) (Application no. 38263/08). Judgment of the European Court of Human Rights (Grand Chamber), 21 January 2021. *Reports of Judgments and Decisions 2021*. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001–207757>

REFERENCES

Basysta I. V., Shchur B. V. (2015) Procedural independence of the investigator in light of the requirements of the current CPC: problems and prospects. *Scientific and Information Bulletin of King Danylo University of Law in Ivano-Frankivsk*. 11. 141–147. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/5762>.

Voitiuk R. V. (2019) Detective of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine as a subject of criminal procedural relations. PhD dissertation in Law. National Academy of Internal Affairs. Kyiv. 289.

Drozd V.H. (2018) Procedural independence of the investigator: theoretical and practical issues. *Legal Scientific Electronic Journal*. 5. 190–194.

Kiper O.O. (2017) Procedural independence of the investigator as a guarantee of a comprehensive, complete and impartial investigation in criminal proceedings. PhD dissertation in Law (12.00.09). National University «Odesa Law Academy». Odesa. 228.

Mykhailenko O.R., Pysmennyi D.P. (2002) The first theoretical study of criminal-procedural legal relations in Ukraine. *Bulletin of the Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2. 217–221.

Pohoretskyi N.A. (1992) On the issue of the procedural independence of the investigator. In *Topical Issues of Law-Making and Law-Enforcement Activity*. Kyiv: UMK VO. 104–108.

Pohoretskyi M.A. (1994) Legal relations arising between the investigator and the prosecutor at the stage of preliminary investigation. In *Legislation of Ukraine: State, Problems, and Prospects*. Kharkiv: Ukrainian State Law Academy. 117–119.

Pohoretskyi M.A. (1996) The investigator as a subject of criminal-procedural legal relations. In *Problems of Implementing Legal Reforms in Ukraine*. Kharkiv: National Law Academy of Ukraine. 121–125.

Pohoretskyi M.A. (1997) Criminal procedural relations of the investigator with the inquiry body, head of the investigative division, and prosecutor. PhD dissertation abstract in Law (12.00.09). National Law Academy of Ukraine. Kharkiv. 17.

Pohoretskyi M.A. (1998) Prosecutorial supervision over preliminary investigation as one of the main guarantees of protection of human rights and freedoms. *Problems of Legality*. 36. 204–212.

Pohoretskyi M.A. (1998) The essence, object, and subject of prosecutorial supervision over preliminary investigation. *Problems of Legality*. 35. 164–170.

Pohoretskyi M.A. (1999) On the concept of criminal-procedural legal relations. *Bulletin of the Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2 (17). 142–147.

Pohoretskyi M.A. (2000) Limits of investigator's assignments to the inquiry body for conducting operational-search measures. *Law of Ukraine*. 9. 47–49.

Pohoretskyi M.A. (2000) Prosecutorial supervision over operational-search activity. *Bulletin of the University of Internal Affairs*. 10. 117–125.

Pohoretskyi M.A., Filin D.V. (2000) Observance of human and civil rights and freedoms in operational-search activity. *Problems of Legality*. 42. 165–174.

Pohoretskyi M.A. (2001) The Law of Ukraine «On Operational-Search Activity»: problems of applying certain provisions. *Bulletin of the Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 3. 205–213.

Pohoretskyi M.A., Shumylo M. Ye. (2001) Problems of using operational-search materials as evidence in criminal cases. *Bulletin of the Luhansk Institute of Internal Affairs*. 3. 199–209.

Pohoretskyi M.A. (2002) Criminal Procedural Legal Relations: Structure and System. Kharkiv: Arsis LTD. 160.

Pohoretskyi M.A. (2002) Problems of interaction between inquiry bodies and pre-trial investigation authorities. Bulletin of the Odesa Institute of Internal Affairs. 2. 85–92.

Pohoretskyi M.A. (2003) Judicial control and prosecutorial supervision over the use of operational-search protocols as evidence in criminal proceedings. Bulletin of the Supreme Court of Ukraine. 2. 32–38.

Pohoretskyi M.A. (2003) Use of information obtained from confidential sources to acquire evidence in criminal proceedings of foreign countries. Bulletin of the University of Internal Affairs. 22. 131–138.

Pohoretskyi M.A. (2007) The functional purpose of operational-search activity in criminal procedure. Kharkiv: Arsis LTD. 576.

Pohoretskyi M.A. (2007) Prosecutor's powers in supervising operational-search activity. In Reforming the Prosecutor's Office of Ukraine: Problems and Prospects. Kyiv: Publishing House of the General Prosecutor's Office of Ukraine; Academy of the Prosecutor's Office of Ukraine. 124–127.

Pohoretskyi M.A. (2008) Operational-Search Activity and Criminal Procedure: Problems of Interaction. Monograph in 2 parts. Part 1. Luhansk: Luhansk State University of Internal Affairs named after E.O. Didorenko. 216.

Pohoretskyi M.A. (2008) Investigative actions: concept and classification. Scientific Bulletin of Kyiv National University of Internal Affairs. 1. 142–148.

Pohoretskyi M.A. (2009) The new Criminal Procedure Code of Ukraine: political, theoretical and legal issues. Law of Ukraine. 2. 29–35.

Pohoretskyi M.A., Shelomentsev V.P. (2009) The concept of cyberspace as an environment for committing crimes. Information Security of the Individual, Society, and State. 2 (2). 77–81.

Pohoretskyi M.A., Sukhachova I. O. (2010) Prosecutorial supervision over the legality of using operational-search materials at pre-trial stages of criminal proceedings. Bulletin of the Academy of the Prosecutor's Office of Ukraine. 4. 64–70.

Pohoretskyi M.A., Shumylo M. Ye. (2012) Evidence and proof. In Criminal Procedure Code of Ukraine: Scientific and Practical Commentary. Vol. 1. Kharkiv: Pravo. 247–308.

Pohoretskyi M.A. (2012) Innovations of the draft of the new Criminal Procedure Code of Ukraine and problems of their implementation in law enforcement practice. Struggle Against Organized Crime and Corruption (Theory and Practice). 1 (27). 208–216. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz2012125>.

Pohoretskyi M.A., Korovaiko O.I. (2013) Application of temporary access to things and documents in criminal proceedings on crimes committed by organized criminal groups. Struggle Against Organized Crime and Corruption (Theory and Practice). 1 (29). 234–242. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2013_1_28.

Pohoretskyi M.A., Kushneryk Yu. A. (2014) Procedural guidance of investigative (search) actions during the pre-trial investigation of robberies and assaults. Law and Civil Society. 1 (6). URL: <http://lcslaw.knu.ua/2014-1.pdf>.

Pohoretskyi M.A., Serhieieva D.B. (2014) Covert investigative (search) actions and operational-search measures: concept, essence, and correlation. Struggle Against Organized Crime and Corruption (Theory and Practice). 2 (33). 137–141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2014_2_34.

Pohoretskyi M. (2015) The prosecutor in criminal proceedings: on defining the functions. Law of Ukraine. 6. 86–95. URL: https://pravoua.com.ua/storage/files/magazines/files/content-pravoukr-2015-6-pravoukr_6_15-3.pdf.

Pohoretskyi M.A. (2015) A new concept of criminal procedural evidence. Bulletin of Criminal Justice of Ukraine. 3. 63–79. URL: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/3_2015_Pogoretskyi.pdf.

Chernobaiev S.I. (2020) Powers of the investigator during pre-trial investigation. PhD dissertation in Law (12.00.09). Yaroslav Mudryi National Law University. Kharkiv. 242.

Tsutskiridze M.S. (2020) Criminal Procedural Activity of the Investigator: Theory and Practice. Monograph. Kyiv: Alerta. 562.

Rohatynska N., Hnizdiukh N. (2021) Procedural independence of the investigator in criminal proceedings. Actual Problems of Jurisprudence. 4 (28). 88–91.

Pohoretskyi M.A., Iskenderov E.F. (2021) The role of the prosecutor in conducting covert investigative (search) actions. Bulletin of Criminal Justice. 3–4. 47–58.

Pohoretskyi M.A. (2023) Application of modern technologies in the investigation and proof of war crimes (problematic issues). Bulletin of Criminal Justice. 3–4. 84–102.

Jaloud v. the Netherlands (2014) Judgment of the European Court of Human Rights (Grand Chamber), 20 November 2014. Application no. 47708/08. Reports of Judgments and Decisions 2014-XI. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-148367>.

Georgia v. Russia (II) (2021) Judgment of the European Court of Human Rights (Grand Chamber), 21 January 2021. Application no. 38263/08. Reports of Judgments and Decisions 2021. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-207757>.

UDC 343.13:343.98:343.121(477)

Kropyvka Ruslan Olehovych – Applicant of the Scientific
and Organizational Center
National Academy of the Security Service of Ukraine
Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0000-9711-8635>
Kropyv.ruslan@gmail.com

Legal Relations Between the Prosecutor, Investigator, and Operational Units During the Pre-Trial Investigation of War Crimes

The article presents a comprehensive study of the legal relations between the prosecutor, the investigator, and operational units during the pre-trial investigation of war crimes under the conditions of martial law. It reveals their legal nature, content, structure, and functional purpose within the system of criminal procedure. It is substantiated that these legal relations form an integral system of authority-procedural connections combining the prosecutor's managerial, coordination, and supervisory functions with the investigator's professional autonomy and the operational independence of specialized units. Theoretical and practical foundations of prosecutorial supervision in war crimes proceedings are determined, the distinction between prosecutorial supervision and departmental control is outlined, and the vertical and horizontal interconnections between the subjects of proof are characterized.

The study analyzes current Ukrainian legislation, international standards for investigating war crimes, and the practice of their implementation in the interaction among the prosecutor's office, pre-trial investigation bodies, and operational structures. It demonstrates that the effectiveness of documenting and proving war crimes largely depends on proper coordination of actions, the unity of evidence policy, and ensuring the legality of using results of operational-search and covert investigative (search) actions. The paper highlights problems of law enforcement associated with the uncertainty of the limits of prosecutorial supervision, conflicts between national norms and international standards of admissibility of evidence, as well as the absence of unified procedures for interagency cooperation.

The article proposes directions for improving Ukraine's criminal procedural legislation, which include clear normative delineation of powers among the prosecutor, investigator, and operational units, the introduction of special procedures for verifying digital evidence, reproducing its authenticity, and confirming the continuity of the chain of custody. It also substantiates the necessity of establishing a national digital evidence management system in accordance with international standards of the European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI) and the Berkeley Protocol on Digital Open Source Investigations.

Keywords: prosecutor; investigator; operational units; war crimes; pre-trial investigation; prosecutorial supervision; coordination of evidence; operational-search activity; admissibility of evidence; digital evidence; international standards; ENFSI; Berkeley Protocol.